

การศึกษาเชิงวิเคราะห์การเมืองการปกครอง ที่ปรากฏในคัมภีร์ทศชาติชาดก

An Analytical Study of the Principle Conception
in DASAJĀTA JĀTAKA Scriptures

พระอภิชาติ อภิชาติ

สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเชิงวิเคราะห์การเมืองการปกครองที่ปรากฏในคัมภีร์ทศชาติชาดก และนำผลของการศึกษาไปประยุกต์ในเรื่องการเมืองการปกครองของไทย โดยนำข้อมูลจากพระไตรปิฎกและอรรถกถา เอกสารงานวิจัยทางพระพุทธศาสนา และเอกสารทางรัฐศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นผลงานของท่านผู้รู้ทั้งหลายอันเป็นที่ยอมรับในวงการการศึกษาทั่วไป นำมาศึกษาวิเคราะห์แล้วสรุปผลการวิจัยและนำเสนอในเชิงพรรณนา

ผลการศึกษาวิเคราะห์พบว่า การเมืองการปกครองมี แนวคิด ปรัชญา ลัทธิ จนกระทั่งพัฒนาไปสู่ระบอบการปกครองนั้นเป็นการพัฒนามาอย่างยาวนาน ผ่านกระบวนการต่างๆ ในประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติ จนกระทั่งเป็นการปกครองในปัจจุบันที่แบ่งออกเป็น 2 แบบแตกต่างกัน คือ การปกครองระบอบเผด็จการ/คอมมิวนิสต์ที่ให้ความสำคัญกับผู้นำเป็นอย่างมาก และ ระบอบประชาธิปไตย ที่ให้ความสำคัญกับความเป็นปัจเจกบุคคลเป็นอย่างมากเช่นกัน แม้ว่าจะมีการปกครองที่แยกย่อยออกไปอีก แต่หลักการที่สำคัญอยู่ที่การปกครอง 2 ระบอบนี้

ในความเชื่อของนักปราชญ์สมัยโบราณ ในคัมภีร์ทางศาสนา และคติทางวรรณกรรมพระพุทธศาสนา ได้ให้ความสำคัญแก่พระราชาและอภิชน

เป็นอย่างมาก ว่าสามารถเป็นผู้ปกครองที่ดี ด้วยการปกครองในแบบราชาธิปไตยและอภิชนาธิปไตย ที่ผู้ปกครองมาจากชนชั้นสูง มีการศึกษาดี เป็นชนส่วนน้อยของสังคม แต่ได้รับการยอมรับจากประชาชนส่วนใหญ่ให้ปกครอง เพราะเชื่อว่าจะสามารถนำความสุขมาให้แก่ประชาชนได้มากกว่าการปกครองในแบบอื่น

หลักการเมืองการปกครองที่ปรากฏในคัมภีร์ทศชาติชาดกพบว่า รูปแบบการปกครองในคัมภีร์นั้นทั้งหมดเป็นแบบราชาธิปไตย ซึ่งมีพระราชาเป็นผู้มีอำนาจสูงสุดของรัฐ ใน 3 รูปแบบที่สำคัญ คือ แบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ที่พระราชาทรงอยู่เหนือกฎหมาย แบบสมมติเทพที่พระราชาเปรียบเสมือนเทพจากสวรรค์ลงมาเกิดในมนุษย์เพื่อปราบยุคเข็ญ และ แบบสมมติราชาที่พระราชาทรงได้อำนาจจากประชาชนยกขึ้นเป็นพระราชา แต่ประชาชนยังคงถืออำนาจที่จะถอดจากความเป็นพระราชาได้ ถ้าไม่ทรงประพฤติธรรมอันสมควร

ทั้งนี้พระโพธิสัตว์ที่ทรงเกิดในแต่ละชาติของทศชาติชาดกนั้นมี 4 ชาติที่มีส่วนในการปกครองบ้านเมืองในฐานะพระราชาและราชโอรส และ อีก 2 ชาติที่พระโพธิสัตว์เกิดเป็นบุโรhitสำคัญ ที่มีส่วนอย่างยิ่งในการปกครองบ้านเมือง แม้ว่าที่เหลืออีก 4 ชาติพระโพธิสัตว์จะไม่ได้มีส่วนในการปกครองโดยตรง

แต่ก็ได้มีโอกาสในการแสดงธรรมสำคัญแก่พระราชาอันเกี่ยวกับการปกครอง ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อความผาสุกของประชาชน

ในคัมภีร์ทศชาติกซึ่งเป็น 10 ชาติสุดท้ายก่อนที่พระโพธิสัตว์จะตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้านั้น พระโพธิสัตว์ได้สั่งสมบารมีมาทั้ง 10 ประการ 30 ทศเก็บบจะเต็มบริบูรณ์ โดยพระโพธิสัตว์ได้กระทำการมีเต็มครบถ้วนบริบูรณ์ หลังจากที่ได้เกิดเป็นพระเวสสันดรที่ได้ทรงบำเพ็ญทานบารมี แสดงให้เห็นว่าผู้ที่มีความปรารถนาที่จะเป็นพระพุทธเจ้าและทำสำเร็จนั้นมีอยู่จริง

เมื่อนำผลของการวิเคราะห์มาเทียบเคียงกับเหตุการณ์ปัจจุบัน จะพบว่าลักษณะที่แสดงออกอย่างประจักษ์ถึงเหตุการณ์หลายเหตุการณ์ในทศชาติกอย่างชัดเจน ทั้งนี้ย่อมเป็นประโยชน์ต่อสังคมไทยที่จะได้นำเอาผลของการศึกษาวิเคราะห์และเทียบเคียงเหตุการณ์นั้นๆ ไปใช้

ดังนั้น เมื่อนำการศึกษาเชิงวิเคราะห์การเมืองการปกครองที่ปรากฏในคัมภีร์ทศชาติกไปใช้ให้ถูกต้องเหมาะสมแล้ว จะทำให้สังคมเกิดสันติสุขและทุกคนอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ซึ่งเป็นเป้าหมายที่สำคัญของการเมืองการปกครอง

ABSTRACT

This thesis aims to study analytical politics that appear in DASAJĀTAJĀTAKA scriptures or Buddha's ten incarnations of nation that study to application in the administrative divisions of Thai politics. By bringing information from the Tipiṭaka and Commentary, Research papers on Buddhism and the politics involved, as all those who know his work acceptable

in general education. Bring an analytical study and summarize the research and in-depth presentation of the description.

An analytical study of the results showed that politics is the concept of philosophy, doctrine development and finally the regime is a long development process in the history of mankind until the present administration is divided into 2 different models, a Communist/Dictatorship regime that focus and established power to the leader and Democracy that think of people power and their rights to select the leader by themselves. Despite the minority difference of regime, the most important principle is the ruling by 2 regimes, Communist / Dictatorship and Democracy.

In the belief of ancient scholars, the religious Scriptures and Buddhist literature's motto respected to the King and an Aristocrat very much what can be good parents with governance in the monarchy and aristocracy that parents come from well education elite is the minority peoples of the community, but has been accepted by the majority of people, because they believe that Government will be able to bring happiness to people other than the parents.

Essentially politics that appear in the JĀTAKA scriptures found in as a whole as a monarchy in which the King is the highest authority of the State in 3 major formats.

The first one is an absolute monarchy that a King was above the law. The second one, he is assuming that the King always comes down from heaven against divine right, resulting in the eradication of evil to humans and the era of the King. The last one is the King assumed power, he raised the King from the citizens, but people still hold power to detach from a King if he do not conduct fair or reasonable.

The bodhisattva who he was born in each of the ten incarnations of nation, the JĀTAKA Tales 4 nations are taking part in ruling the country as the King or the King's son, and the other 2 are the important of king's assistance government officer that taking part in ruling the country. Although other nationalities 4 bodhisattva will not take part in government directly, but they have an opportunity to make an important King's preaching about the right ways to rule the Kingdom. This is to give the maximum benefit to the welfare of the people.

In the JĀTAKA scriptures, which is a national Decade last 10 JĀTAKA Tales before the Buddha's enlightenment is the "bodhisattva". Before a last ten incarnations of nation, a bodhisattva is to accumulate influence 10 ordinary perfections and others 30 absolute perfections offer almost full and Bodhisattva full complete realization of charismatic action is Vessantara, the tenth nation, that he offers absolute Charity

perfections. After a review, the tenth bodhisattva Buddha Dhamma practice thing shown that people who have a desire to become a Buddha and achieved it is real exist.

When the results of an analysis of current events was comparable. You will find that many of the events would have been appropriately and clearly in JĀTAKA scriptures. This is surely beneficial to Thai society that will bring the results of the analytical study and the event is comparable to.

Therefore, when you have released the study on analytical politics that appear in the JĀTAKA scriptures to use in appropriate ways. Society has peace and everyone is together, happily, which is a major goal of politics.

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เมื่อนุษย์เริ่มอยู่เป็นสังคม การแบ่งกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ออกเพื่อสนองความต้องการของสังคมจึงเริ่มขึ้น ทั้งนี้เพื่อผลประโยชน์ของสังคมโดยรวม ที่ต้องการความอยู่เป็นสุขสงบ และอยู่ดีกินดี บทบาทของกลุ่มคนบางกลุ่มจึงได้รับการยอมรับจากสังคมให้ทำหน้าที่ปกครองคนส่วนใหญ่ เพื่อวัตถุประสงค์ของสังคมที่สำคัญข้างต้น

แนวความคิดของการปกครองทั้งด้านตะวันตกและตะวันออกนั้น มีแนวความคิดที่มาจากแหล่งของความรู้ที่แตกต่างกัน โดยแนวความคิดการเมืองการปกครองตะวันตก เริ่มต้นมาตั้งแต่ยุคที่ยังไม่เป็นศาสตร์ แต่ได้ปรากฏตามบทกวีต่างๆ ที่ได้เสนอต่อ

สาธารณชน และมีการพัฒนาเรื่อยมาจนกลายเป็นรัฐศาสตร์ในปัจจุบัน แนวคิดการเมืองการปกครองตะวันตก มักจะปรากฏอยู่ในคัมภีร์ทางศาสนาเป็นส่วนใหญ่ เพราะประเทศตะวันตกโดยเฉพาะอย่างยิ่งอินเดียและจีน มีความเจริญรุ่งเรืองทางด้านศาสนาปรัชญา และวัฒนธรรมมายาวนาน ศาสนากับการเมือง การปกครอง สังคมและวัฒนธรรมมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกัน โดยความรุ่งเรืองทางศิลปวิทยานั้นจะอยู่ในเขตลุ่มน้ำขนาดใหญ่ 2 แห่ง คือ ลุ่มแม่น้ำสินธุและแม่น้ำคงคาในประเทศอินเดีย และ ลุ่มแม่น้ำฮวงเหอและแม่น้ำแยงซีในประเทศจีน

การเริ่มต้นของการปกครองด้านตะวันตก เริ่มรูปแบบการปกครองที่เป็นรูปธรรมชัดเจนในยุคกรีก ซึ่งประกอบด้วยรัฐเล็ก ๆ หลายรัฐ เช่น เอเธนส์ สปาร์ต้า เป็นต้น และแต่ละรัฐมีอิสระต่อกัน ไม่ต้องพึ่งพารัฐอื่น สิทธิและอำนาจเต็มที่ในการดำเนินนโยบายทางการเมืองต่าง ๆ ประชาชนชาวกรีกส่วนใหญ่จะรักอิสระและมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นอย่างมาก

การเริ่มต้นของการปกครอง ตามนัยแห่งพระพุทธศาสนาในอรรถกถาสุตตนิคา (ที.ปา., เล่ม 11, ข้อ 130, หน้า 96) ได้แสดงถึงสาเหตุของการเริ่มต้นของการปกครองที่สำคัญ 2 ประการ ประการแรก คือ การสะสมอาหารและการแบ่งที่ดินครอบครองส่งผลให้เกิดความหมายว่าทรัพย์สินสมบัติของสัตว์จึงเกิดขึ้น และประการที่สอง คือ เมื่อเกิดการลักขโมยเกิดและมีการลงโทษผู้ขโมย สาเหตุสองประการข้างต้นดังกล่าว จึงเกิดบุคคลประเภทหัวหน้าผู้สูงศักดิ์ได้การเลือกตั้งให้เป็นหัวหน้าเพื่อทำหน้าที่ปกครองหมู่คณะและพิจารณาบทลงโทษพิพากษาคดี ให้ความเป็นธรรม โดยเฉพาะเรื่องการลักขโมย และจึงเกิดวรรณะ กษัตริย์ แพศย์ พราหมณ์ ศูทร ทั้ง 4 ตามมา และยกให้ผู้ที่อยู่ในวรรณะกษัตริย์ทำหน้าที่ปกครอง

เมื่อกล่าวถึงเรื่องราวของพระโพธิสัตว์ในพระพุทธศาสนามีคัมภีร์ชาดก ซึ่งเป็นเรื่องราวที่เล่าถึงการเวียนเกิดเวียนตายในพระชาติต่างๆ ของพระโพธิสัตว์ ก่อนที่จะได้มาตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าในแต่ละชาตินั้น ทรงบำเพ็ญบารมีต่างๆ ทรงพบกับเหตุการณ์ ดีบ้างชั่วบ้าง และได้พยายามทำความดีสั่งสมมาติดต่อกันมากบ้างน้อยบ้างจนมีความดีเต็มเปี่ยมจึงได้ตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า ถือได้ว่าชาดกเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับการบำเพ็ญคุณงามความดีของพระพุทธเจ้ามาตั้งแต่ครั้งเป็นพระโพธิสัตว์ ซึ่งเรื่องราวต่างที่ปรากฏในชาดกมิใช่เป็นเรื่องเล่าสืบๆ กันมาจากปากต่อปาก หากเป็นพุทธคำรัสที่ทรงแสดงแก่พุทธบริษัทโดยพระองค์เอง โดยทรงเล่าถึงเรื่องในอดีตอาจะกล่าวได้อีกนัยหนึ่งได้ว่า เป็นพุทธประวัติในอดีตชาติ ซึ่งพระองค์มุ่งเน้นที่หลักธรรมในแต่ละชาดกเพื่อที่จะให้พุทธบริษัททั้งหลายนำไปเป็นตัวอย่างและแนวทางปฏิบัติ ซึ่งมีทั้งสิ้น 547 เรื่อง ซึ่งปรากฏอยู่ในพระไตรปิฎกฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย สร้างเพื่อเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พ.ศ. 2539 เล่มที่ 27 มี 525 เรื่อง และ เล่มที่ 28 มี 22 เรื่อง อนึ่งชาดกทั้งหมดเรียกว่านิบาตชาดก ยกเว้นชาดกที่จัดเป็นชาติสุดท้ายซึ่งมีเนื้อหามาก เรียกว่า มหานิบาตชาดก

ในมหานิบาตชาดก 10 เรื่องสุดท้าย ปรากฏอยู่ในพระไตรปิฎก ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. 2539 เล่มที่ 28 เป็นพระสูตรต้นตปิฎก เล่มที่ 20 ขุททกนิกาย ชาดกภาค 2 ในลำดับเรื่องที่ 536 – 547 ประกอบด้วยพระชาติ 10 ชาติ เรียกว่ามหานิบาตชาดกแปลว่า ชาดกที่ชุมนุมเรื่องใหญ่ หรือที่โบราณเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ทศชาติชาดก ประกอบด้วย เตมียชาดก บำเพ็ญเนกขัมมบารมี มหาชนกชาดก บำเพ็ญวิริยบารมี สุวรรณสามชาดก บำเพ็ญเมตตาบารมี เนมิราชชาดก บำเพ็ญอุชิฐานบารมี มโหสถ

ชาตก บำเพ็ญปัญญาบารมี ภูริทัตชาตก บำเพ็ญศีล
บารมี จันทกุมารชาตก บำเพ็ญขันติบารมี นารทชาตก
บำเพ็ญอุเบกขาบารมี วิหังชาตก บำเพ็ญสังขยบารมี
และ เวสสันดรชาตก บำเพ็ญทานบารมี

ในคัมภีร์ทศชาติชาดก การปกครองที่ปรากฏมากที่สุดคือราชาธิปไตย แม้ว่าพระโพธิสัตว์จะไม่ได้เกิดอยู่ในวรรณะกษัตริย์ทำหน้าที่ปกครองบ้านเมืองในทศชาติ แต่ก็เกิดอยู่ในหลายฐานะทางสังคม เช่น เป็นบุโรหิต (มโหสถ และ วิรุณบัณฑิต) เป็นบุคลลธรรมดา (สุวรรณสาม) เป็นต้น แต่ก็สามารถบำเพ็ญบารมีในรูปแบบต่างๆ ได้อย่างเต็มที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบำเพ็ญบารมีในแต่ละชาตินั้นมีส่วนนำไปสู่การปกครองบ้านเมืองให้เกิดความสงบสุข ประชาชนเกิดความเลื่อมใสศรัทธาในตัวผู้นำที่ได้นำหลักธรรมมาใช้ในการปกครอง เช่น หลักทศพิธราชธรรม หลักธรรมจักรวรรดิวัตร และหลักธรรมอื่นๆ เพื่อยังประโยชน์สุขแก่ประชาชน

แม้ว่าคัมภีร์ทางศาสนาจะไม่ได้สอนเรื่องของการเมืองการปกครองโดยตรง แต่ก็มีแนวความคิดเรื่องของการเมืองการปกครองสอดแทรกอยู่ในหลักคำสอน ประกอบกับคัมภีร์ทศชาติชาดกซึ่งเป็นมหานิบาตเป็นคัมภีร์ที่ความยาวและมีความสำคัญ จึงเป็นเรื่องที่น่าศึกษาว่าหลักการเมืองการปกครองที่สอดแทรกอยู่ในคัมภีร์นั้นมีรายละเอียดเป็นอย่างไร

จากเหตุผลข้างต้น แนวทางการเมืองการปกครองในคัมภีร์ทศชาติชาดกที่แทรกอยู่ในเรื่องราวตามฐานะต่าง ๆ ของพระโพธิสัตว์ที่ปรากฏในชาตกนั้นๆ ย่อมเป็นเครื่องแสดงให้เห็นอย่างเด่นชัดว่า เมื่อผู้นำหรือผู้มีอำนาจมีคุณธรรมและรู้ที่นำคุณธรรมนั้นๆ ไปสู่การปฏิบัติ ย่อมส่งผลถึงความสงบสุขและความอยู่ดีกินดีของประชาชน ด้วยความเป็นพระโพธิสัตว์ที่กำลังสร้างบารมีและ ความดีอย่างยิ่งยวด เพื่อที่จะบรรลุเป็นพระพุทธเจ้าในอนาคตนั้น ย่อมเป็นหลัก

ประกันว่าจะไม่ทำในสิ่งที่เป็นโทษทั้งต่อตนเองและสังคมอย่างแน่นอน ไม่ว่าจะเป็นอยู่ในฐานะทางสังคมอย่างไรก็ตาม

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาหาคำตอบเพื่อให้เกิดความกระจ่างชัดในคัมภีร์ทศชาติชาดก และแนวทางในการนำคัมภีร์ทศชาติชาดกในพระไตรปิฎกไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการเมืองการปกครอง ให้เกิดความเป็นธรรมตามแนวทางธรรมาธิปไตย ซึ่งจะก่อให้เกิดความสันติสุขทั้งต่อส่วนตนและสันติภาพต่อส่วนรวมในสังคมปัจจุบันสืบไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาหลักการเมืองการปกครอง
- 2.2 เพื่อศึกษาหลักการเมืองการปกครองที่ปรากฏในคัมภีร์ทศชาติชาดก
- 2.3 เพื่อศึกษาเชิงวิเคราะห์การเมืองการปกครองที่ปรากฏในคัมภีร์ทศชาติชาดกเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในเรื่องการปกครองของสังคมไทย

3. คำถามของการวิจัย

- 3.1 ปรัชญาทางการเมืองการปกครองที่ปรากฏในคัมภีร์ทศชาติชาดก มีรายละเอียดเป็นอย่างไร
- 3.2 ลัทธิหรืออุดมการณ์ทางการเมืองการปกครองที่ปรากฏในคัมภีร์ทศชาติชาดก มีรายละเอียดเป็นอย่างไร
- 3.3 รูปแบบของการปกครองที่ปรากฏในคัมภีร์ทศชาติชาดก มีรายละเอียดเป็นอย่างไร
- 3.4 หลักธรรมที่เกี่ยวกับการเมืองการปกครองที่ปรากฏในคัมภีร์ทศชาติชาดก มีรายละเอียดเป็นอย่างไร
- 3.5 ผลของการวิเคราะห์การเมืองการปกครองที่ปรากฏในคัมภีร์ทศชาติชาดก สามารถเทียบเคียง

กับเหตุการณ์หรือเรื่องราวที่ปรากฏและมีหลักฐาน ทั้งในอดีตและปัจจุบันได้หรือไม่ อย่างไร

4. ขอบเขตการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตกลุ่มเป้าหมายและเนื้อหาที่จะศึกษา ดังนี้

4.1 ขอบเขตข้อมูลที่จะทำการศึกษาวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ที่เน้นการวิจัยทางเอกสาร (Documentary Research) ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษารายละเอียดของคัมภีร์เทศาภิบาลจากพระไตรปิฎกฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย สร้างเพื่อเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พ.ศ.2539 เล่มที่ 28 สุตตันตปิฎก เล่มที่ 20 ขุททกนิกาย ชาดกภาค 2 และ อรรถกถา (แปล) ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์ สร้างน้อมถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในวโรกาสเฉลิมพระชนมพรรษาครบ 5 รอบ พ.ศ. 2530 เล่มที่ 63-64

4.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตเนื้อหาเพื่อใช้เป็นกรอบความคิด และ กำหนดแนวทางการศึกษาตลอดจนวิเคราะห์ โดยแยกประเด็น ดังนี้

4.2.1 หลักการเมืองการปกครอง

4.2.2 หลักธรรมที่เกี่ยวกับการเมืองการปกครอง

4.2.3 เนื้อเรื่องในแต่ละชาดก

4.2.4 ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการเมืองการปกครองที่ปรากฏในชาดกนั้นๆ

5. สรุปผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง การศึกษาเชิงวิเคราะห์การเมืองการปกครองที่ปรากฏในคัมภีร์เทศาภิบาลโดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้ (1) เพื่อศึกษาหลักการเมืองการ

ปกครอง (2) เพื่อศึกษาคัมภีร์เทศาภิบาลและประเด็นทางการเมืองการปกครองที่ปรากฏในคัมภีร์เทศาภิบาล และ (3) เพื่อศึกษาเชิงวิเคราะห์การเมืองการปกครองที่ปรากฏในคัมภีร์เทศาภิบาลเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในเรื่องการปกครองของสังคมไทย สรุปผลการวิจัยพบว่า

5.1 หลักการเมืองการปกครอง

ผู้วิจัยสรุปว่า มีแนวคิดหลักการเมืองการปกครองเริ่มตั้งแต่เมื่อมนุษย์อยู่ด้วยกันในลักษณะสังคมที่เล็กที่สุด ตั้งแต่ขนาดครอบครัวหลายๆ ครอบครัวรวมกันในรูปของเผ่า เมื่อสมาชิกของสังคมเพิ่มมากขึ้น สังคมก็ขยายตัวออกไปทั้งในด้านจำนวนและบริเวณที่ตั้งทางสังคม จากเผ่ากลายเป็นนครรัฐเป็นชาติ เป็นรัฐหรือประเทศ เป็นอาณาจักรเป็นจักรวรรดิ ตามลำดับ การแบ่งกลุ่มคนหรือสังคมเป็นประเทศ ก็เพื่อให้สังคมดำเนินไปได้บนพื้นฐานที่ทำให้คนในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุข จึงมีข้อเสนอแนวคิดหลักการเมืองการปกครองขึ้นมาเพื่อใช้เป็นแนวทางการปกครองของสังคม ทั้งนี้เพื่อให้สังคมอยู่ด้วยกันอย่างผาสุก

หลักการเมืองการปกครองผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. แนวคิดปรัชญาการเมืองการปกครอง

1.1 แนวคิดการเมืองการปกครองตะวันตก เริ่มต้นมาตั้งแต่ยุคที่ยังไม่เป็นศาสตร์ แต่ได้ปรากฏตามบทกวีต่างๆ ที่ได้เสนอต่อสาธารณชน และมีการพัฒนาเรื่อยมาจนกลายเป็นรัฐศาสตร์ในปัจจุบัน ในแต่ละยุคมีปรัชญาสำคัญๆ เช่น โสเครตีสเพลโต อริสโตเติล ในยุคโบราณ มองเตสกีเยอร์ และ มาร์กซ ในยุคใหม่ ด้วยแนวความคิดจากการที่มองเห็นมนุษย์เป็นสัตว์สังคมต้องอยู่ร่วมกันเป็นรัฐ เพื่อการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การแบ่งงานกันทำ โดยใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือสำคัญในการปกครอง

ในยุคต้น การยอมรับบุคคลที่มีชาติตระกูลดี มีการศึกษาที่ดี และแสดงออกถึงความน่าเชื่อถือ จะเป็นผู้ที่มีโอกาสเป็นผู้ปกครอง แนวทางการปกครองในยุคนี้คือราชาธิปไตยและอภิชนาธิปไตยที่ให้ความสำคัญกับบุคคลที่มีคุณลักษณะพิเศษซึ่งเป็นคนส่วนน้อยของสังคมมาปกครองคนส่วนใหญ่

ในยุคกลาง ศาสนาคริสต์และสถาบันกษัตริย์เป็นสถาบันที่มีบทบาทสำคัญของสังคม มีแนวความคิดที่เริ่มใช้กฎหมายรัฐธรรมนูญเป็นแม่บทในการปกครอง การปกครองแบบ สมบูรณาญาสิทธิราชย์ยังคงมีอยู่ในประเทศมหาอำนาจสำคัญ เช่น ประเทศฝรั่งเศส และประเทศอังกฤษ เป็นต้น เริ่มมีแนวความคิดการแบ่งแยกอำนาจอธิปไตยออกเป็น 3 ทาง คือนิติบัญญัติ บริหาร และ ตุลาการ เพื่อถ่วงดุลซึ่งกันและกัน แนวทางการปกครองที่ดีที่สุดคือ การปกครองแบบ สมบูรณาญาสิทธิราช

ในยุคปัจจุบัน เริ่มในช่วงหลังการปฏิวัติอุตสาหกรรมและก่อนเกิดสงครามโลกครั้งที่ 1 แนวความคิดการเมืองการปกครองเน้นไปที่พลเมืองที่เป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศให้มีส่วนในการปกครองมากขึ้น แบ่งออกเป็น 3 แนวทาง คือ แนวความคิดที่เป็นประชาธิปไตยที่คำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล แนวความคิดที่เป็นคอมมิวนิสต์ที่คำนึงถึงความเสมอภาคของมนุษย์ที่ต้องผ่านการปฏิวัติประชาชน และ แนวความคิดที่เป็นเผด็จการที่ถือว่า ผู้นำคนเดียวเท่านั้นเป็นฝ่ายถูกและมีอำนาจเด็ดขาด เพราะผู้นำถือว่าเป็นตัวแทนของผลประโยชน์ทั้งประเทศ

1.2. แนวคิดการเมืองการปกครองตะวันออกมักจะปรากฏอยู่ในคัมภีร์ทางศาสนาเป็นส่วนมาก เพราะประเทศตะวันออกโดยเฉพาะอย่างยิ่งอินเดียและจีน มีความเจริญรุ่งเรืองทางด้านศาสนาปรัชญา และวัฒนธรรมมายาวนาน ศาสนากับการเมือง การปกครอง สังคมและวัฒนธรรมมีความสัมพันธ์ใกล้ชิด

ชิดกัน โดยความรุ่งเรืองทางศิลปวิทยานั้นจะอยู่ในเขตลุ่มน้ำขนาดใหญ่ 2 แห่ง คือ ลุ่มแม่น้ำสินธุและแม่น้ำคงคาในประเทศอินเดีย และ ลุ่มแม่น้ำฮวงโหและแม่น้ำแยงซีในประเทศจีน

แนวคิดการเมืองการปกครองของอินเดียพื้นฐานมาจากศาสนาสำคัญ เช่น พุทธศาสนา ศาสนาพราหมณ์ ศาสนาฮินดู และศาสนาเชน ซึ่งเน้นไปที่การไม่เบียดเบียน และใช้หลักธรรมที่มุ่งประโยชน์สุขแก่ประชาชนส่วนรวมเป็นหลัก แนวทางการปกครองที่ดีที่สุดคือ การปกครองแบบราชาธิปไตย

แนวคิดการเมืองการปกครองของจีน พื้นฐานมาจากปราชญ์คนสำคัญ ที่ได้วางรากฐานของคุณธรรม การปกครองไว้ผ่านบทประพันธ์และการศึกษา ลัทธิที่สำคัญและมีผลอย่างมากต่อแนวทางการปกครองคือลัทธิขงจื๊อ ซึ่งเน้นเรื่องของการศึกษาและการปลูกฝังคุณธรรม แนวทางการปกครองที่ดีที่สุดคือ การปกครองแบบราชาธิปไตยแบบสมมติเทพ (โอรสสวรรค์)

2. ลัทธิหรืออุดมการณ์ทางการเมืองเป็นการวิวัฒนาการจากรูปแบบแนวคิดและความเชื่อทางการเมืองที่มีลักษณะชัดเจนเชื่อมโยงและเป็นระบบ มีความเป็นไปได้มากที่จะนำไปใช้ในการปกครองจริงซึ่งในปัจจุบันก็มีลัทธิหรืออุดมการณ์ทางการเมืองที่พัฒนาไปสู่ระบอบการปกครองได้แก่

2.1 ลัทธิคอมมิวนิสต์เป็นลัทธิเกี่ยวกับระบอบการปกครองสังคมและการเคลื่อนไหวทางการเมือง ภายใต้ข้อกำหนดของความเป็นเจ้าของร่วมกันและการมีรายได้ที่ขึ้นอยู่กับการผลิต จำเป็นต้องมีการปฏิวัติรัฐประหารต่อบรรดานายทุนและชนชั้นสูงเพื่อให้เกิดความเท่าเทียมกันของคนในสังคม

2.2 ลัทธิสังคมนิยมเป็นลัทธิที่ปฏิเสธแนวคิดปัจเจกชน ให้ความสำคัญกับสังคมมากกว่าปัจเจกบุคคล พลเมืองยอมรับการปฏิบัติตาม

ระเบียบของสังคม มุ่งเน้นการเสียสละความสุขส่วนตัวเพื่อประโยชน์ของสังคมส่วนรวม รัฐจัดให้มีระบบรัฐสวัสดิการในการดูแลความเป็นอยู่ของประชาชนตั้งแต่เกิดจนตาย

2.3 ลัทธิประชาธิปไตยเป็นลัทธิที่ยอมรับในปัจเจกชนเชื่อในความมีเหตุผลและความสามารถของมนุษย์ ให้ปัจเจกบุคคลสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีอิสระและ เสรีภาพโดยปราศจากการถูกควบคุมหรือครอบงำจากอำนาจของบุคคลอื่นรวมถึงอำนาจรัฐด้วย การยอมรับในสิทธิและเสรีภาพมีความหมายรวมถึงเรื่องเศรษฐกิจใช้ระบบเศรษฐกิจแบบเสรีซึ่งกลไกตลาดตามกฎแห่งอุปสงค์และอุปทาน

2.4 ฟาสซิสต์เป็นลัทธิที่เน้นอำนาจของรัฐแบบเผด็จการเบ็ดเสร็จ นิยมที่มุ่งใช้อำนาจรัฐในการควบคุมประชาชนให้ปฏิบัติตามนโยบายที่รัฐต้องการเป็นการกำจัดอิสระและเสรีภาพของประชาชนให้เหลือน้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้อำนาจสูงสุดอยู่ผู้นำที่รับผิดชอบแต่ผู้เดียวไม่ยอมรับระบอบประชาธิปไตยในลักษณะใดๆ ทั้งสิ้น

3. รูปแบบการปกครองคือการปกครองที่นำไปใช้จริงและในปัจจุบันก็มีประเทศที่ใช้การปกครองรูปแบบการปกครองนี้

3.1 ราชาธิปไตยหรือ สมบูรณาญาสิทธิราชย์เป็นระบอบการปกครองที่มีกษัตริย์ทรงเป็นประมุขของรัฐ มีอำนาจสูงสุดในรัฐ กษัตริย์ในรูปแบบราชาธิปไตยจะทำหน้าที่เป็นทั้งประมุขของประเทศและหัวหน้ารัฐบาลจึงเป็นการปกครองที่ให้อำนาจแบบเบ็ดเสร็จสมบูรณ์ทั้งอำนาจบริหาร นิติบัญญัติและตุลาการโดยระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ พระมหากษัตริย์ทรงอยู่เหนือกฎหมายการสืบทอดราชวงศ์ใช้หลักการสืบสันตติวงศ์หรือสืบสายโลหิต

3.2 ประชาธิปไตยเป็นระบอบการปกครองที่ยอมรับในสิทธิและเสรีภาพของประชาชนอันเป็น

แนวคิดปัจเจกชนนิยมยึดหลักอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน ยอมรับในเสียงข้างมากโดยเคารพในเสียงข้างน้อยให้ความสำคัญกับการเลือกตั้งรัฐบาลอย่างเสรี

3.3 คอมมิวนิสต์เป็นระบอบการปกครองที่เน้นความเด็ดขาดและรุนแรงให้ความสำคัญกับอำนาจของรัฐที่ผู้ปกครองเป็นผู้ใช้อำนาจและอยู่เหนือเสรีภาพของบุคคลผู้ถูกปกครอง

3.4 เผด็จการเป็นระบอบการปกครองที่ผู้ปกครองจะใช้อำนาจเข้าควบคุมประชาชนเฉพาะเรื่องทางการเมืองการปกครอง ในกรณีที่ใช้อำนาจเข้าควบคุมประชาชนทุกด้านจะกลายเป็นเผด็จการเบ็ดเสร็จ ผู้ปกครองมีอำนาจและความชอบธรรมที่จะบังคับให้ประชาชนปฏิบัติตามนโยบายของรัฐ

5.2 คัมภีร์ทศชาดก

คัมภีร์ทศชาดกเป็นคัมภีร์ที่รวบรวมเรื่องราวเกี่ยวกับการบำเพ็ญบารมีของพระโพธิสัตว์ที่พระพุทธเจ้าทรงระลึกได้อย่างแม่นยำด้วยบุพเพนิวาสานุสติญาณแล้วทรงนำมาแสดงแก่ผู้ที่อยู่ในเหตุการณ์ก่อนที่จะได้มาตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า ซึ่งเรื่องราวต่างที่ปรากฏในชาดกมิใช่เป็นเรื่องเล่าสืบๆ กันมาจากปากต่อปาก หากเป็นพุทธดำรัสที่ทรงแสดงแก่พุทธบริษัทโดยพระองค์เอง

คัมภีร์ทศชาดก เป็นเรื่องราวการสร้างบารมี 10 ชนิดสุดท้าย เรียกว่ามหานิบาตชาดกแปลว่า ชาดกที่ชุมนุมเรื่องใหญ่ หรือ ทศชาติชาดก ประกอบด้วย เตมียชาดก บำเพ็ญเนกขัมมบารมี ชนกชาดก บำเพ็ญวิริยบารมี สุวรรณสามชาดก บำเพ็ญเมตตาบารมี เนมิราชชาดก บำเพ็ญอุทิสฐานบารมี มโหสถชาดก บำเพ็ญปัญญาบารมี ภูริทัตตชาดก บำเพ็ญศีลบารมี จันทกุมารชาดก บำเพ็ญขันติบารมี นารทชาดก บำเพ็ญอุเบกขาบารมี วิหังสาชาดก บำเพ็ญสังขารบารมี และ เวสสันดรชาดก บำเพ็ญทานบารมี

พระโพธิสัตว์ทุกพระองค์สร้างบารมีครบถ้วน ทั้งเบื้องต้น อย่างกลาง และอย่างสูง ตลอดระยะเวลา 20 อสงไขยกับเศษแสนกัลป์นั้นเพื่อเป้าหมายเดียว คือ การบรรลุสัมมาสัมโพธิญาณตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

5.3 นำไปประยุกต์ใช้ในเรื่องการปกครองของสังคมไทย

1. การบังคับใช้กฎหมายเป็นเรื่องสำคัญของรัฐ เพราะถ้ารัฐบังคับใช้กฎหมายกับพลเมืองไม่ได้ ความสงบสุขของบ้านเมืองย่อมไม่เกิดขึ้น ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนจะถูกตั้งคำถาม ความเป็นอยู่ของราษฎรในรัฐนั้นจะอยู่ด้วยความหวาดกลัว และจะกลายเป็นรัฐที่ล้มเหลวในที่สุด กรณีศึกษา คือ กรณีที่คณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (กปปส.) ประท้วงรัฐบาลจากความขัดแย้งทางการเมือง และจบลงที่เกิดการรัฐประหารทำให้ประเทศไทยกลายเป็นประเทศที่ปกครองระบอบเผด็จการอำนาจนิยม สิทธิในการเลือกตั้งหมดไปในทันที เสรีภาพในการพูด การเขียน และการแสดงออกทางการเมืองถูกจำกัดด้วยกฎอัยการศึก รัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศต้องอยู่ภายใต้อำนาจของทหาร และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ถูกคณะรักษาความสงบแห่งชาติยกเลิกตามคำสั่งที่ 11/2557 ซึ่งการล้มล้างการปกครองถือว่ามีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 113 แต่ผู้ที่ทำการรัฐประหารไม่เคยถูกลงโทษเลย เพราะได้รับความคุ้มครองการคำพิพากษาและการนิรโทษกรรมที่ทำหลังจากได้ตรารัฐธรรมนูญใหม่ทุกครั้ง ครั้งล่าสุดเป็นการรัฐประหารครั้งที่ 13 และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว)

พุทธศักราช 2557 เป็นรัฐธรรมนูญฉบับที่ 19 ของประเทศไทย ซึ่งการรัฐประหารในประเทศไทยควรจะไม่มีเกิดขึ้นอีกในอนาคต ถ้าการปกครองประชาธิปไตยเข้มแข็งและประชาชนออกมาต่อต้านการรัฐประหาร และไม่ยอมให้อำนาจอื่นมาเป็นผู้ที่เลือกผู้ปกครอง เช่นในประเทศอเมริกาที่ประชาชนปกป้องรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งอย่างแข็งขัน ตัวอย่างเช่น ในกรณีที่ประธานาธิบดี แฮร์รี ทรูแมน ปลด นายพล ดักลาส แม็คคาร์เธอร์ ซึ่งเป็นนายพลที่มีชื่อเสียงมากที่สุดและเก่งที่สุดที่เคยทำให้สหรัฐชนะสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้ โดยประชาชนให้การสนับสนุนรัฐบาล

2. การใช้ “วาทกรรมสร้างความเกลียดชัง” (Hate Speech) ในประเทศไทยตั้งแต่ปลายปี 2548 เป็นต้นมา ความขัดแย้งทางการเมืองได้ลุกลามบานปลาย สาเหตุประการหนึ่ง คือ มีการใช้ Hate Speech ทั้งในสื่อออนไลน์และชีวิตประจำวันจนกระทั่งประชาชนแบ่งออกเป็นสองฝ่ายชัดเจนตั้งแต่ปี 2551 ยิ่งในปัจจุบันสื่อออนไลน์และอินเทอร์เน็ตเข้ามามีส่วนในการดำเนินชีวิตมากขึ้น การเผยแพร่ความคิดของตนในลักษณะ Hate Speech ก็กลายเป็นสิ่งที่กระทำได้ง่าย ไร้ซึ่งความรับผิดชอบ และเป็นการผลักให้ประเทศเข้าสู่ความขัดแย้งและหนทางแคลงในการแก้ปัญหาสังคมและการเมือง การแก้ปัญหา Hate Speech ต้องเริ่มจากการหยุดเกลียดกันก่อน หยุดเสียดสี เหน็บแนม เหมารวม หรือแบ่งข้าง ควรใช้ความรักความเมตตาต่อกันมากกว่า นอกจากนี้ แม้การเมืองจะเป็นประเด็นที่สมควรถูกวิพากษ์วิจารณ์และถกเถียงแต่ควรทำแบบพอดี

3. ความน่าเชื่อถือของกระบวนการยุติธรรมของประเทศสะท้อนออกมาจากผู้ทำหน้าที่อำนวยความยุติธรรมของประเทศนั้น ๆ การตัดสินหรือการวินิจฉัยที่ไม่เป็นไปตามข้อกฎหมาย การใช้กฎหมายอย่างไม่เท่าเทียม

กันมีสองมาตรฐาน ในคดีอย่างเดียวกันคนหนึ่งตัดสินอย่างหนึ่งอีกคนหนึ่งตัดสินอีกอย่างหนึ่ง มีอคติต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการส่วนตัว ล้วนแล้วแต่จะส่งผลให้ความน่าเชื่อถือของกระบวนการยุติธรรมเสื่อมลงเรื่อย ๆ หน่วยงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) ของไทย ถูกจัดอันดับรั้งท้ายจากจดหมายข่าว อาเซียน อินเทลลิเจนท์ ซึ่งเป็นสิ่งพิมพ์และออนไลน์ โดยสิ่งพิมพ์นี้ให้เหตุผลว่าหน่วยงานด้านความยุติธรรมแต่กลับถูกใช้เป็นเครื่องมือทางการเมืองเพื่อทำลายฝ่ายตรงข้ามทางการเมือง เพราะเห็นได้ว่าการละเลยคดีคอร์รัปชันร้ายแรงอื่นๆ ที่รัฐบาลพรรคประชาธิปัตย์ตกเป็นจำเลยในหลายคดีสำคัญ เช่น เรื่ององค์การเพื่อการปฏิรูปสถาบันการเงิน (ป.ร.ส.) อายุความ 16 ปี และขาดอายุความในวันที่ 30 พฤศจิกายน 2557 การไม่วินิจฉัยและจำหน่ายคดียุบพรรคประชาธิปัตย์ในกรณีเงินบริจาคของบริษัทเมสโซจำนวน 258 ล้านบาทของศาลรัฐธรรมนูญ โดยยกข้อที่ว่านายทะเบียนพรรคการเมืองส่งฟ้องเกิน 15 วัน ทั้งที่มีหลักฐานเอกสารอย่างชัดเจน กรณี การตัดสินจำคุก พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร อดีตนายกรัฐมนตรี 2 ปีโดยไม่รอลงอาญา กรณีลงนามในเอกสารซื้อที่ดินรัชดา ซึ่งต่อมาภายหลังการซื้อที่ดินรัชดาเป็นโมฆะและคดีนี้ถูกยกฟ้อง แต่โทษที่ตัดสินกลับยังคงมีอยู่ทั้งที่เป็นโมฆะตั้งแต่ต้น เป็นต้น การคัดเลือกผู้พิพากษาจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ซึ่งเรื่องนี้กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ (พระบิดาแห่งกฎหมายไทย) ทรงพิถีพิถันเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้ที่จะมาเป็นผู้พิพากษาเป็นอันมาก โดยพระองค์ทรงถือว่าความซื่อสัตย์สุจริตเป็นสิ่งสำคัญสำหรับกลุ่มคนในแวดวงตุลาการ ไม่ว่าจะเป็นนักการศาลยุติธรรมหรือนักกฎหมาย

4. หลักธรรมที่ปรากฏมากที่สุดในคัมภีร์ทศชาดก คือ ทศพิธราชธรรม และ ทาน โดย ทศพิธราชธรรม มุ่ง

เน้นเป็นหลักธรรมของพระราชา ซึ่งพระมหากษัตริย์ทุกพระองค์ของไทยทรงใช้ในการปกครองบ้านเมืองให้สงบสุขร่มเย็นมาโดยตลอด และเรื่องทานเป็นข้อธรรมข้อแรกในทศพิธราชธรรม แสดงให้เห็นว่าเรื่องทานเป็นเรื่องที่พระราชาต้องทรงบำเพ็ญ มักจะปรากฏว่าเป็นพระราชาในทศชาดกทรงบำเพ็ญเป็นปกติ เช่น ในเนมิราชชาดก และเวสสันดรชาดก เป็นต้น ในเรื่องนี้พระราชาทรงบำเพ็ญเป็นแบบอย่างให้กับประชาชน แม้ประชาชนเองก็สามารถศึกษาเรื่องทศพิธราชธรรม แล้วนำมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้

5. ศิล เป็นหลักธรรมพื้นฐานแต่มีอานิสงส์มาก ซึ่งถ้าเอาศิลป 5 เป็นต้นแบบให้ประชาชนได้รักษาและพัฒนาเป็นนโยบายของรัฐ ก็จะเป็นจุดเริ่มต้นของสังคมที่สงบสุขอย่างแท้จริง ชี้นำให้ประชาชนเข้าใจเรื่องของศิลปและอานิสงส์ของศิลปอย่างที่พระเจ้าเนมิราชทรงกระทำเป็นตัวอย่างและให้ประชาชนประพฤติปฏิบัติตาม เมื่อยังอยู่ในโลกนี้ก็มีความสุขละโลกนี้ไปแล้วก็ไปสู่สวรรค์ ถึงขนาดที่นรกว่างเลยทีเดียว

ในคัมภีร์ทศชาดกซึ่งเป็น 10 ชาตีสุดท้ายก่อนที่พระโพธิสัตว์จะตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้านั้น เป็นการบำเพ็ญบารมีในช่วงสุดท้าย โดยพระโพธิสัตว์ได้กระทำการมีเต็มครบถ้วนบริบูรณ์ เพื่อที่จะได้บรรลุอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณเป็นสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทั้งนี้เพื่อประโยชน์สุขแก่สรรพสัตว์ทั้งหลาย ซึ่งตลอดระยะเวลาการสร้างบารมี 20 อสงไขยและเศษแสนกัลป์ ทรงบำเพ็ญบารมีต่างๆ ตามฐานะที่เกิดในชาตินั้นๆ มิได้ย่อท้อต่ออุปสรรค ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้ที่มีความปรารถนาที่จะเป็นพระพุทธเจ้าและทำสำเร็จนั้นมีอยู่จริง

เมื่อนำผลของการวิเคราะห์มาเทียบเคียงกับเหตุการณ์ปัจจุบัน จะพบว่า เรื่องราวที่เกิดขึ้น

ในชาดกมีลักษณะที่แสดงออกอย่างประจักษ์ถึงเหตุการณ์หลายเหตุการณ์ที่สอดคล้องกับเหตุการณ์ปัจจุบัน การนำเอาการวิเคราะห์และตัวอย่างเทียบเคียงไปใช้ย่อมทั้งนี้ย่อมเป็นประโยชน์ต่อสังคมไทย เพราะเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์มักจะย้อนรอยกลับมาเสมอๆ

ดังนั้น เมื่อได้นำการศึกษาเชิงวิเคราะห์การเมืองการปกครองที่ปรากฏในคัมภีร์ทศชาติชาดกไปใช้ให้ถูกต้องเหมาะสมแล้ว จะทำให้สังคมเกิดสันติสุขและทุกคนอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ซึ่งเป็นเป้าหมายที่สำคัญของการเมืองการปกครอง

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ในปัจจุบัน เรื่องคุณธรรมที่ควรมีอยู่ในตัวผู้ปกครองเป็นเรื่องที่สังคมให้ความสนใจ และปรารถนาที่จะได้ผู้นำที่ดีพร้อมไปด้วยคุณสมบัติและคุณธรรม เพื่อที่จะมาเป็นผู้นำทั้งด้านการทำงานเพื่อประชาชนและจิตใจ ให้คนในสังคมมีสัมพันธกันเหมือนอย่างที่เคยเป็นมา แนวความคิดนี้ปรากฏอยู่ในคัมภีร์ทศชาติชาดกที่การปกครองเกือบทั้งหมดเป็นแบบราชาธิปไตย พระราชานั้นทรงใช้หลักธรรมในการปกครอง ผู้วิจัยเห็นว่าการนำหลักธรรมเกี่ยวข้องกับการปกครองที่ปรากฏในคัมภีร์ทศชาติชาดกมาใช้ให้

เกิดประโยชน์ทั้งต่อตัวเองและสังคม ย่อมสามารถทำให้สังคมในปัจจุบันที่มีได้รับประโยชน์จากอานิสงส์ของหลักธรรมนั้นๆ เช่นเดียวกับที่ปรากฏในคัมภีร์ทศชาติชาดก โดยเสนอแนะดังนี้

1. ควรให้มีการจัดทำรายละเอียดของหลักธรรมที่เกี่ยวกับการปกครองที่ปรากฏในคัมภีร์ทศชาติชาดก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เรื่อง ศิล และทาน ให้เป็นแนวความคิดพื้นฐานและนโยบายของรัฐ

2. ควรส่งเสริมให้หน่วยงานต่างๆ ในสังคมเห็นความสำคัญของหลักธรรมเกี่ยวกับการปกครองที่ปรากฏในคัมภีร์ทศชาติชาดกโดยเฉพาะอย่างยิ่ง เรื่อง ศิล และทาน ให้เกิดการปฏิบัติอย่างจริงจัง และแสดงหน่วยงานที่ปฏิบัติได้เช่นนั้นต่อสาธารณชนเพื่อเป็นแบบอย่างของการปฏิบัติในหน่วยงานอื่นๆ

6.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1. ควรศึกษาเชิงวิเคราะห์การเมืองการปกครองที่ปรากฏในคัมภีร์ทศชาติชาดกเปรียบเทียบกับกรปกครองที่ปรากฏในพระสูตรอื่นๆ

2. ควรศึกษาเชิงวิเคราะห์การเมืองการปกครองที่ปรากฏในคัมภีร์ทศชาติชาดกเปรียบเทียบกับกรบริหารการปกครองในปัจจุบัน

3. ควรศึกษาเชิงวิเคราะห์การเมืองการปกครองที่ปรากฏในคัมภีร์ทศชาติชาดก กับภาวะผู้นำที่สังคมไทยต้องการ

บรรณานุกรม

1. ภาษาไทย

1) หนังสือทั่วไป

- เกษม อุทยานิน. (2518). รัฐศาสตร์. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ทวี อิศริวรรณ. (2523). 20 ความคิดทางการเมือง. กรุงเทพฯ: สยามบรรณการพิมพ์.
- ไกรศรี นิมนานเหมินทร์. (2525). ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับรัฐศาสตร์. กรุงเทพฯ: มิตรนราการพิมพ์.
- โกวิท วงศ์สุรวัฒน์. (2543). พื้นฐานรัฐศาสตร์กับการเมือง ในศตวรรษที่ 21. นครปฐม: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จำนงค์ ทองประเสริฐ. (2544). ปรัชญาตะวันตกสมัยโบราณ. กรุงเทพฯ: แพร่วิทยา.
- จักษ์ พันธุ์ชูเพชร. (2548). รัฐศาสตร์. กรุงเทพฯ: มายด์ พับลิชชิง.
- ฉัตรทิพย์ นาถสุภา. (2541). ลัทธิเศรษฐกิจการเมือง. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชัยอนันต์ สมุทวณิช. (2517). ความคิดอิสระ : รวมบทความทางการเมืองระหว่างปี 2511-2516. กรุงเทพฯ: พิมพ์ณ.
- ทินพันธุ์ นาคะตะ. (2541). นักคิดผู้ยิ่งใหญ่ของโลก : ปรัชญาและทฤษฎีการเมือง. กรุงเทพฯ: สหยาบล้อการพิมพ์.
- บรรพต วีระสัย และ สุรพล ราชกันดารักษ์. (2528). รัฐศาสตร์ทั่วไป. กรุงเทพฯ : ประชาชน.
- พินิจ รัตนกุล. (2519). เฟลโตและปรัชญาเกี่ยวกับคุณธรรม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พิทักษ์ไทย เทพนอก. (2534). ทฤษฎีสังคมและการเมือง. นครราชสีมา: จิระการพิมพ์.
- วิสุทธ์ โพธิ์แท่น. (2520). ประชาธิปไตย : แนวคิดและตัวแบบประเทศประชาธิปไตยในอุดมคติ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุขุม นวลสกุล และ วิศิษฐ์ ทวีเศรษฐ. (2535). การเมืองและการปกครองไทย. กรุงเทพฯ: ชวนพิมพ์.
- สมบัติ จันทรวงศ์. (2546). ปรัชญาการเมือง. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

2) วิทยานิพนธ์ / สารนิพนธ์

- นคร แก้วโชติรุ่ง. (2556). รูปแบบและหลักการปกครองในพระไตรปิฎก. **สารนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต**, สาขาวิชาพระพุทธศาสนา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พัฒน์ เพ็งผลา. (2530). การวิเคราะห์การบำเพ็ญบารมีของพระโพธิสัตว์ในนิบาตชาดก. รายงานวิจัย, สาขาภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พระมหาภคกิตติ อธิภาณ (สนธิสุข). (2548). ศึกษาเปรียบเทียบแนวความคิดประชาธิปไตยในพุทธเถรวาทกับแนวความคิดประชาธิปไตยในสังคมปัจจุบัน. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, สาขาวิชาพระพุทธศาสนา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาชุมพล นุ่นภักดี. (2551). การศึกษาวิเคราะห์แนวความคิดปรัชญาการเมืองในพระเวสสันดรชาดกวิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาปรัชญา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พระมหาพิเชฐ คิตติสิริ (ศรีหาลา). (2551). การศึกษาวิเคราะห์เรื่องหลักการปกครองของพระเจ้ามหาวชิตราชที่ปรากฏในกฎทศสูตร. **วิทยานิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**. สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง, บัณฑิตวิทยาลัย, มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- พิมพ์ชนก สืบพงษ์สังข์. (2552). ภาวะผู้นำในชาดก. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, สาขาวิชาพระพุทธศาสนา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. (2524). ทศบารมีในพุทธศาสนาเถรวาท. **วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต**, สาขาวิชาภาษาบาลีและภาษาสันสกฤต, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.